

Tieteemme historiaa: Arkeologian uranuurtaja Ella Kivikoski

Arkeologi Ella Kivikoski oli Suomen arkeologian uranuurtaja ja edelläkävijä, joka vaikutti vahvasti tieteenalansa kehitykseen. Suomalainen Tiedeakatemia juhlistaa naistenpäivää vuosittain nostamalla esille merkittäviä tutkijoita suomalaisen tieteen historiasta.

Ella Kivikoski syntyi Tammelassa vuonna 1901 pankinjohtajan perheeseen. Hän valmistui ylioppilaaksi vuonna 1919 ja työskenteli ennen yliopisto-opintojaan useita vuosia pankissa. Yliopistolla Kivikoski luki ensin historiaa ja suomen kieltä, mutta jatkoi kandidaatiksi valmistuttuaan opintojaan arkeologian alalla. Filosofian maisteriksi Kivikoski valmistui vuonna 1931 ja johti jo samana kesänä ensimmäiset omat kenttätutkimuksensa Uskelassa ja Kangasalla.

Ella Kivikoski teki pitkän virkauran Museovirastoa edeltäneessä Muinaistieteellisessä toimikunnassa. Töiden ohessa hän valmisteli väitöskirjaa. Kivikoski väitteli vuonna 1940 arkeologiasta filosofian tohtoriksi väitöskirjallaan, joka käsitteli Aurajoen alueen rautakautta. Hän oli ensimmäinen arkeologiasta väitellyt nainen Suomessa.

Kivikoski nimitettiin Helsingin yliopiston arkeologian dosentiksi 1941 ja Helsingin yliopiston Suomen ja pohjoismaiden arkeologian varsinaiseksi professoriksi vuonna 1948. Kivikoski oli ensimmäinen nainen arkeologian professorina niin Suomessa kuin Pohjoismaissa. Lisäksi hän oli toinen vakinaiseen professuuriin nimitetty nainen Helsingin yliopistolla.

Kivikoski tutki etupäässä Suomen rautakautta. Hän kehitti edelleen näkemystä, jonka mukaan suomalaiset olivat ajanlaskumme alun tienoilla muuttaneet Baltiasta Lounais-Suomeen, ja sitä kautta asuttaneet sisämaata Laatokalle asti. Kivikosken kirjoittamat Suomen esihistoriaa käsittelevät teokset ovat yhä arkeologian perusteoksia. Yksi hänen suurtoistiaan on vuonna 1961 julkaistu *Suomen esihistoria*, jonka Kivikoski laati, koska arkeologian alalla ei ollut koko Suomea käsittelevää hyvää yleisteosta.

Suomalaisen Tiedeakatemian jäseneksi Ella Kivikoski kutsuttiin vuonna 1949. Hän oli ensimmäinen Tiedeakatemian varsinaiseksi jäseneksi nimitetty nainen. Suomen Tiedeseuran jäseneksi Kivikoski kutsuttiin vuonna 1961.

Kivikoski jäi eläkkeelle vuonna 1969, mutta jatkoi työskentelyä arkeologian parissa aina 1980-luvulle.

Lue lisää:

Silver, M. & Uino P. (toim.) (2020). *Tiedenainen peilissä. Arkeologian professori Ella Kivikosken elämä ja tutkimuskentät*. Sigillum.

Huurre, M. (2005). *Kivikoski, Ella*. [Kansallisbiografia-verkkójulkaisu](#). Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Helsingin yliopisto. (2015). Helsingin yliopiston humanistinen tiedekunta. [375 humanistia](#). [Ella Kivikoski](#)

Sarjassa aiemmin julkaistua:

Osa 1: filosofian tohtori [Liisi Karttunen](#)

Osa 2: lääketieteen ja kirurgian tohtori [Elsa Ryti](#)

Osa 3: lääketieteen tutkija, lääkäri [Laimi Leidenius](#)